

# שבת בשבתו



**פרשת קרח**  
**תשע"ג**  
ל' בסיון 2013/8/6  
**השנה העשרים ותשע**

**עלון תורני לכבוד שבת קודש**

## קבלת שבת

**"ראה שמואל"**



והיה צורך למצוא ביטוי מציאותי לסגולה זו. ואכן: "ראה שמואל יוצא ממנו".

כשחברה שילה, לא הזדרז שמואל לבנות את המקדש, אע"פ שתכנן עם דוד את תבניתו.

לכד ארון הברית ולא הושב אל הקודש. ושימש שמואל, הלוי, ככהונה גדולה! (זוהר). התמהמה שמואל בהקמת המלוכה. והסנהדרין, המוסד הריכוזי התובע "וקמת ועלית אל המקום", הוחלף בסיווריו של שמואל בערי ישראל. קמה בפועל שיטת קרח, המבטלת את ערך מוסדות האומה, ע"י יוצא חלציו! מכאן שורש טעותו של קרח.

לא הרי זמנו של משה כהרי זמנו של שמואל, בימי שמואל נוצר מצב יחודי: השחתת הכהונה, קלקול ההנהגה המדינית, המבכרת את כלי הקודש על פני העצמאות המדינית וחיי ישראל: "ויאמר: נס ישראל לפני פלישתים (אבדן העצמאות) וגם מגיפה גדולה היתה בעם (שפיכת דם ישראל) וגם שני בניך מתו (אסון אישי)" (ש"א ד, ז). כל אלה אינם גורמים זעזוע, אבל "וארון האלקים נלקחה. ויהי כהזכירו את ארון האלוקים, ויפל מעל הכסא" (שם).

במצב בו התהפכו הערכים, היה צורך לוותר לשעה על חידוש העבודה והמלכות, ולעסוק בחינוך. מתוך כך כמה מלכות הנצח של בית דוד, ומקדש עולמים בירושלים. שלא קרח חשבת את הזמני לאידיאל, ואת הבדיעבד כלכתחילה.

לחלוק על משה רבינו הוא מהמפעלים הקשים ביותר לביצוע. שכן אישיותו, אשר לא קם כמוה, מקרינה עוצמה שקשה לעמוד נגדה.

אעפ"כ עלה בידי קרח הדבר. במאר הנצי"ב שמרכיבי המחלוקת היו שלושה במספר, כשכל אחד לבדו אינו יכול להצליח:

הראשון, איש המעלה, שאינו מכבודו לצאת בגלוי נגד משה, ואילו השניים – דתן ואבירם, ידועים לכל במדותיהם הרעות, וכיצד יוכלו להתייבב מול המנהיג? הקבוצה השלישית, תמימים החפצים בדבקות, בהקטרה לפני-ולפנים, בודאי לא יאזרו עוז נגד משה.

כשחברו שלשתם, משתנים הדברים. האישיות הנעלה (קורח) מפעילה עסקנים קטני-אישיים ונמרצים (דתן ואבירם), והם מסיתים את ההמון התמים (250 איש). חברו התאווה הרוחנית של ההמון, הקנאה של העסקנים, ובקשת הכבוד של האישיות הגדולה.

אך לא נחה דעתנו. אם הקלקול מתחיל באיש גדול, ניצוץ של אמת צריך להימצא בנפשו, המניע את המחלוקת. מהי אותה אינטואיציה של קודש? "וקרח שפיקח היה, מה ראה לשטות זו?" (רש"י). השטות מתאפיינת באי-יכולת להבחין במדרגות המציאות: "שיכור, העולם לפניו כמישור". ההנחה שאין חילוק בין כהן ללוי ושאין היררכיה, שבוטאה באמירה "כולם קדושים", שורש יש לה בסגולה הפנימית של ישראל, ש"כולם צדיקים".

עמ' 3  
עמ' 8

**מדוע נבחר דווקא השקד לפרוה על מטהו של אהרון הכהן? | מה המליץ מפקד בה"ד 1 לסג"מ עמיחי גורדין?**

# יפוצו מעיינותיך

ק' - ר' - ה'

לעומת ההרמוניה המדהימה של עולם הטבע, כאשר פוגש הטבע את מה שמעליו מתעוררים מתחים ומלחמות. מחלוקות בין "העליונים" ל"תחתונים", משיכות מנוגדות בין רוחניות וגשמיות. פתרון מגיע רק ממה שמעל לקונפליקט: התורה! "כל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם". התורה באה לעשות שלום, ליצור איזון נכון והרמוניה מדויקת בין הצדדים.

משה רבנו, שהתורה נקראת על שמו, היה המייצג המושלם של דרכה - דרך השלום. אהרון אחיו מצוין גם הוא בתכונה זו של "אוהב שלום ורודף שלום". קרח, לעומתם, היה איש המחלוקת. לא היה לו רק "צר"

של מחלוקת, אלא פיקחות ("פיקח היה") והבנה, כביכול, ביחס שבין רוחניות לגשמיות. וה'הבנה' הזו שלו בחיבורים האלו היא מחלוקת אחת גדולה... הוא לא ידע לאזן בין גשמיות ורוחניות וגרם לקדחה והפרדה בין הדביקים.

## האיזון הנכון מתגלם באות ה'

יש צורך לעסוק במעשים בעולם הזה. הקב"ה ברא את העולם הזה ובחר להשרות את שכינתו בתוך מעשינו. רק כך ניתן להתחבר אליו, "אמצאך בחוץ" - במעשי העולם הזה הנעשים לשם שמים ובקיום המצוות, שרובן ככולן - מעשיות.

אבל, ההתעסקות עם העולם הזה צריכה להיות זהירה ומדודה על פי כללי התורה, בלי להיסחף. התמסרות יתר לעולם, מוציאה מאיזון ועלולה לגרום לפירוד מהקדושה. יש לגלות בתוך העולם הזה את הקדושה, אבל רק על פי 'הוראות היצרן' - הקב"ה. לא לרדת לאן שאסור לרדת.

בנוסף, תמיד צריך לזכור, שעל אף החידוש העצום שברצון השם בעולם הגשמי, אל לנו לעמעם את נטייתה הטבעית של הנשמה לנסוק אל על, לדביקות אלוקית מעל ומעבר לגבולות העולם. מדי פעם, צריך להתנתק מעולם המעשה ולשקוע בענייני תורה ותפילה נטו.

העולם הזה נברא באות ה' (דומה לה) (מנחות כט). האות ה' מבטאת איזון נכון של התחתון והעליון שבעולם. שלושת קווי הה' מתוארים בתורת הסוד כנגד מחשבה, דיבור ומעשה: הקו הימני והקו העליון הם המחשבה



והדיבור, והקו השמאלי הקטוע מסמל את התחתון, את המעשה שבעולם המעשה.

הקו השמאלי של האות ה' לא מחובר לאחריים. משמעות הדבר היא, שהגשמיות צריכה אמנם לשאוף כלפי מעלה ולשמש מצע לעבודת השם, אך בשום שלב לא להתנשא ולחשוב שהפכה לרוחניות.

## שלושה עיוותים של האות ה'

קרח טשטש פרופורציות, "כל העדה קדושים - ומדוע תתנשאו על קהל ה'?! ה"טיח כלפי משה ואהרן, כאילו כל אחד הוא משה רבנו ואין צורך בהנהגה; ובעומק יותר - כאילו הגשמיות והרוחניות מחוברות לגמרי, ולרוחניות כבר אין צורך ב'התנשאות' על הגשמיות.

טענות "טלית שכולה תכלת" ו"בית מלא ספרים", התבררו בסוף כשקיעה בשיא הגשמיות כאשר קרח מתחצף כלפי ה' ומשה עבדו, וסופו בשקיעה באדמה, ירידה למקום הכי נמוך בגשמיות...

הרבי מלובביץ' זצ"ל - שבשבוע הקרוב חל ג' בתמוז, יום ההילולא שלו - מסביר, ששלוש האותיות מהן מורכבת המילה "קרח" הן שלושה 'עיוותים' של האות ה' (שבה נברא העולם והיא סמל האיזון הנכון): באות ק יש קו תחתון, גדול מדי, יורד כלפי מטה במקום לעצור את עצמו ולהיות מושפע מהעליון. סמל התגברות החומריות; באות ר אין קו תחתון! כאילו הכל רוחני ואפשר להתעלם בכלל מהעולם הזה; באות ח הקו התחתון מחובר לעליון, התחתון מתעלה אבל יותר מדי, הוא כבר מרגיש שווה לעליון ומחובר איתו לגמרי. מוכרחים לשים רווח בין התחתון לעליון, על מנת שהתחתון יבין את מקומו וישאף לעליון (זהו גם ההבדל בין חמץ למצה, ההבדל בין ה' לח', ביטול או התנשאות...).

משה רבנו, שהיה "מחציו ולמטה איש, ומחציו ולמעלה אלוקים", מנחיל לנו את האיזון והפרופורציות הנכונות בתורתו - תורת משה.

למאמרים נוספים - מעיינותיך:  
[www.toratchabad.com](http://www.toratchabad.com)

# פרשה וטבעה

## שקד

”וַיְהִי מִמָּחֳרָת...  
וַהֲנֵה פֶרֶחַ מִטֵּה אֶהְרֹן לְבֵית לַיהוָה  
וַיֵּצֵא פֶרֶחַ וַיִּצֶץ צִיץ וַיִּגְמַל שְׂקָדִים”  
(ז,כג).

### זיהוי חד משמעי

את השקד ופריו אנו פוגשים לראשונה כחלק מהמנחה ששלח יעקב ליוסף בנו, מושל מצרים: ”... קחו מזמרת הארץ בכליכם והורידו לאיש מנחה, מעט צרי ומעט דבש נכאת, ולט בטנים ושקדים” (בראשית, מג,יא). זיהויו של השקד חד משמעי ומתבסס על השוואות לשוניות לשפות קרובות, אזכורו במקורות היסטוריים רציפים ותפוצת שרידיו באתרים ארכיאולוגיים רבים בארץ ישראל והמזרח התיכון. ניתן להוסיף לשיקולים אלו גם את העובדה שהמאפיינים של השקד המתוארים במקרא

ובספרות חז”ל הולמים היטב את עץ הפרי הנקרא בשם זה בפיונו. דוגמה בולטת להתאמה זו בספרות חז”ל היא הלכה הקשורה לעונת חיוב מעשרות: ”... החייב בשקדים פטור במתוקים, החייב במתוקים פטור במרים” (מעשרות, א,ד). מפרש רש”י (חולין, כה,ב): ”(מרים) קטנים חייבין – במעשר, שדרכן לאוכלן בקוטנם קודם שיהו מרים. מתוקים, גדולים חייבין – שנגמר פריים”.

### פריחה מוקדמת

מחזור החיים המיוחד של השקד הביא לבחירתו בנבואות ירמיהו ואולי גם בפרשתנו. בנבואות ירמיהו (א,יא-יב) השקד מתואר כעץ הממהר לפרוח: ”ויהי דבר ה' אלי לאמר, מה אתה ראה ירמיהו? ואמר מקל שקד אני רואה. ויאמר ה' אלי היטבת לראות כי שקד אני על דברי לעשותו”. השקד הוא אכן עץ פרי המקדים לפרוח, וכבר לקראת ט”ו שבט הוא עומד במלוא הדרו. תכונה זו זיכתה אותו למקום של כבוד בשיר הילדים המפורסם ”השקדייה פורחת”. בתמונה ניתן



לראות שקד פורח בעיצומו של יום שלג באלון שבות.

השוואה זו מופיעה בפרושו הרד”ק בירמיהו:

ויהי דבר ה' – ... הראה לו הא-ל מקל שקד, להיות משל על הפורענות העתידה לבא על ישראל שתבא להם במהרה, כמו שעץ השקד ממהר לפרוח יותר משאר העצים. לפיכך נקרא שקד כי השקידה ענין המהירות וההשתדלות, וכן אמר 'כי שקד אני על דברי לעשותו'. ואמר 'לשקוד על דלתותי יום יום'.”

### בישול איטי

ייחודו של השקד איננו רק בכך שהוא ממהר לפרוח, אלא גם בעובדה שהוא מאחר להבשיל פירותיו, וניתן לקוטפם רק 6-7 חודשים לאחר הפריחה. ייתכן ומסיבה זו נבחר דווקא הוא כדי להוכיח את בחירתו של אהרון. המלבי”ם בפרשתנו נדרש לשאלה מה היה ייחודו של נס מטה אהרון:

רק שהיה בזה נס אחר, שדרך האילנות שבעת הנצה כבר נפל הפרח, ובעת שגמל הפרי לא נמצא הנץ עוד. ובמטה זה היה הנס שלא נפל הפרח ולא הנץ, והיה נמצא עליו הפרח כמו שהתחיל לפרוח, שעל זה אמר 'והנה פרח', ועוד פרחים שנגמרה פריחתם, שעל זה אמר 'ויוצא פרח', וגם נמצא עליו הנץ וגם הפרי שנגמרה...

המלבי”ם מחדש שהנס היה בעצם העובדה ששלבי ההתפתחות השונים נמצאו בו זמנית על מטה אחד. לאור פירושו מציע י. פליקס שדווקא השקד נבחר ל”נס המטות” משום שהוא העץ שבו פרק הזמן שבין הפריחה לבין הבשלת הפירות הוא הגדול ביותר, ולכן הופעת שלבים אלו בו זמנית במין זה, מדגישה במיוחד את עוצמת הנס.

להעמקה ותגובות: במדור “להרחיב”  
בפורטל הדף היומי (כריתות, ה,ב)

# משפחת ישראלי

## קייטנת המלאכים

"תראו איזה יופי!" אמר נתנאל, והקריא מן הכרזה שבידו: "הצטרפו לקייטנת המלאכים! בריכה! טיולים! ימי כיף! יצירות! שלושה שבועות של כיף והנאה!"

"כן זה כנראה יהיה משהו נחמד – כמו כל שנה" אמר יהודה, אך התלהבות לא נשמעה בקולו.

"ק-י-ט-נ-ת-ה-מ-ל-א-כ-י-ם..." אמרה נעמה בבוז, כשהיא מושכת כל אות ומילה. "רק מהשם הזה החלטת! השנה אני לא הולכת לשום קייטנה."

"אז מה תעשי כל החופשי?" שאל נתנאל.

"חסר מה לעשות?" אמרה נעמה "אקרא, אצייר, אתכתב עם חברות, אקרא, אעזור בבית, אתעסק עם האוספים שלי, אקרא, אשחק, אלך לחברות, אקרא, אצייר, אקרא... תאמין לי – גם לא יהיה לי זמן לכל מה שאני רוצה לעשות ואף פעם לא מספיקה..."

"נדמה לי שחזרת שם על ביטויים כמה פעמים כדי שזה יישמע רשימה ארוכה, אבל באמת די תשתעממי אם תהיי כל היום בבית" קבע יהודה.

"בגיל שלי כבר יש לנו הרבה עיסוקים" אמרה נעמה ונימת גאווה נשזרה בקולה "לכן אף אחת מהחברות שלי לא מתכוננת ללכת לקייטנה השנה".

\*\*\*

עברו הימים, והחופש התקרב. יהודה ונתנאל נרשמו ל"קייטנת המלאכים", ואילו נעמה עמדה על שלה, ולא הסכימה להירשם. ההורים התייעצו ביניהם והחליטו להרשות לה להישאר בבית אם היא כל כך רוצה בכך.

החופש הגיע.

במרץ ובשמחה יצאו הבנים מן הבית לקייטנה, ונעמה נשארה לבדה.

דבר ראשון היא התקשרה למוריה. "שלום, אפשר לדבר עם מוריה?" שאלה בנימוס. "מוריה לא בבית" היתה התשובה "היא בקייטנה עכשיו. את מוזמנת להתקשר שוב אחר הצהריים". "תודה רבה" ענתה נעמה והתפלאה. הרי מוריה היתה מהמתווכחות העיקריות נגד הקייטנה! מה היא עושה שם? אך השיחה נותקה, ולא היה מי שיענה לה כרגע על השאלה.

קעת חיגה נעמה למאיה. הסתבר שגם היא בקייטנה. האחות הגדולה הסבירה לנעמה, שמכיוון ששני ההורים עובדים לא היתה ברירה אלא לרשום את

מאיה לקייטנה, כדי שלא תישאר לבדה שעות רבות כל כך.

התברר שנעמה בכל זאת טעתה כשחשבה שאף אחת בגילה לא תהיה בקייטנה.

נעמה משכה אליה את ערימת הספרים שהכונה לעצמה, ובמשך שעות ארוכות שקעה בעולמות הקסומים של הספרים. כשנמאס לה לקרוא, היא ציירה, וכשגם זה נמאס עברה לסדר את אוסף הבולים שלה. היא נהנתה למצוא שם בולים ישנים, שכבר

מזמן שכחה שיש לה אותם – בולים מסין, מאינדונזיה ואפילו מקוריאה. מעניין איך הגיעו אליה הבולים האלה – תמאה. היא לא הצליחה להיזכר מי הביא לה בולים נדירים שכאלה, אך נהנתה להסתכל על הציורים המשוונים שעליהם.

בחלוף זמן – שנראה לה כמו רגעים אחדים – כבר הגיעו האחים הביתה. הם היו עמוסי חוויות, ולא התעייפו מלספר על השירים, הפעילויות ואפילו הלימודים שהיו בקייטנה. נעמה הקשיבה, נענעה בראשה – אך לא התרשמה במיוחד.

בימים הבאים המשיכה נעמה בעיסוקיה המגוונים. בסך הכל היא באמת מצאה לעצמה די

הרבה עיסוקים, אבל בכל זאת היא שאלה את עצמה לא פעם ולא פעמיים איפה ההתמודדות עם השעמום יותר קשה – בקייטנה או בבית. הסיפורים של האחים שלה, וגם של החברות, הבהירו לה ששם בקייטנה יש תוכנית מרתקת ומגוונת. משעמם זה לא. אבל האם הם נהנים כמוה מתחושת חופשיות?

מוריה ומאיה ושאר החברות שהשתתפו בקייטנה ריחמו קצת על נעמה, על כך שהיא נאלצת להעביר שעות כה רבות בכוחות עצמה, והציעו לה שבשנה הבאה תירשם גם היא לקייטנה. נעמה עצמה בכל אופן לא הצטערה שהיא נשארה בבית. נכון שאחרי ההצגה שהיתה בקייטנה היא הודתה בפני עצמה בשקט בשקט שהיא בכל זאת מרגישה החמצה מסויימת. אבל בסך הכל – ציינה נעמה לעצמה – סוף סוף סידרתי את הבולים, ארגנתי את אלבומי התמונות, בלעתי לא פחות מ-22 ספרים עבי כרס, ואפילו התאמנתי בהכנת ארוחות. האם זה לא כדאי?

ומה תעשה נעמה בשנה הבאה? נעמה עצמה לא היתה בטוחה מה תהיה התשובה, אבל, האם לכל בעיה והתלבטות חייב להיות פתרון מוכן ומייד?

סיפורי משפחת ישראלי מבוססים על תופעות וסיפורים אמיתיים: לתגובות והצעות לסיפורים: [yikhat@gmail.com](mailto:yikhat@gmail.com)

# משו"ת בארץ

## קידוש לבנה על ידי נשים

**שאלה:** מה ראוי להיות מנהג הנשים ב"קידוש לבנה" (או "ברכת לבנה")?

**תשובה:**

### יסוד הדין

בגמרא בסנהדרין (מב,א) אומר רב אשי כי הנשים נהגו לברך "ברוך מחדש חדשים", ואילו הגברים בירכו

את הנוסח המלא של ברכת הלבנה המוכר לנו "אשר במאמרו... ברוך אתה ה' מחדש חודשים". המאירי (על אתר) פסק את דברי הגמרא להלכה אלא שלפי דבריו הנוסח "בא" אמ"ה מחדש חדשים" הוא הברכה שמברכים נשים ועמי הארץ שאין יודעים לברך. כלומר, אין הבדל עקרוני בין נוסח הגברים לנשים והסיבה לניסוח המקוצר של הנשים ועמי הארץ (שכמובן גם גברים בכללם) הוא בגלל אי ידיעת הברכה. במציאות של סידורים מודפסים ונפוצים בוודאי שכל אחד נחשב כמי שיודע לברך.

### מצוות עשה שהזמן גרמא?

יש לשאול על דברי הגמרא שלפיהם נשים מברכות ברכת הלבנה: לכאורה מדובר במצווה עשה מדרבנן שהזמן גרמא, ולשיטת חלק מן הראשונים נשים אינן מברכות על כאלו מצוות אפילו אם הן דאורייתא. המגן אברהם (תכו) סבר שברכת הלבנה הינה מצוות עשה שהזמן גרמא.

### פנימת הלבנה

המג"א צירף לדעתו את דעת השל"ה (שער האותיות אות קדושה) שהוסיף סיבה קבלית לפטור את הנשים: "...אשר נראה בעיני, שמטעם זה מתרחקים הנשים ממצוה זו, אף על פי שמקיימין הרבה מצות עשה שהזמן גרמא, כגון שופר ולולב, ולא ראינו מעולם נשים מקיימות קידוש הלבנה, אף שהן נזהרות בכל התפילות, מפני שפגם הלבנה גרמה האשה הראשונה, דהיינו חטא חוה, ומתרחקים מפני הבושה. אף על פי שמצאו להם תיקון אחר כך, שנתקנו בעגל... מכל מקום, האשה היא סיבה ראשונה שבא המסית לעולם, ואחר כך החזיקו אותה האנשים בעגל, ועדיין לא נטהרנו, ולפעמים פגום ולפעמים מלא". דברי המג"א עם השל"ה הובאו גם במשנה ברורה ובעוד אחרונים.

לכאורה דברי המג"א והשל"ה תמוהים משום שהם עומדים בניגוד לדברי הגמרא שלעיל. ואכן המג"א שת עינו לקושי: "ובסנהדרין פ"ה אמרי' על ברכת הלבנה להם נשי דידן נמי מברכי' משמע קצת דמברכיין ואפשר דלאו דווקא נשים אלא לישנא בעלמא נקט". כלומר שלדעתו אין הכוונה שנשים ברכו אלא שהנוסח הקצר מיועד לכל מי שאינו יודע



לברך. אין ספק שישו בו של המג"א דחוק מאוד ודבריו צ"ע. ואכן בכף החיים שת עינו לקושי שבדברי המג"א והשל"ה ולאור זה פסק: "וע"כ נראה כיוון שבש"ס משמע שמברכים יש להם לשמוע הברכה מאחרים ולכווין לצאת".

### ברכת הלבנה אינה מצוות עשה שהזמן גרמא

הגאון ר' שלמה קלוגר בחכמת שלמה (על השר"ע) חלק על המ"א והשל"ה וסבר שברכת החודש אינה מצוות עשה שהזמן גרמא וכך כתב:

ולדעתי תמוה מאוד, ואין לו עניין כלל למצוות עשה שהזמן גרמא. דכלל זה לא נאמר רק במצווה דגוף המצווה שייכא תמיד בכל עניין ובכל זמן כגון במצה או סוכה ולולב וכדומה. דמצוה זו אפשר להתקיים בחשוון כמו בתשרי, ואייר כמו בניסן, ואעפ"כ אמרה התורה שבימים הללו חייב מכאן ואילך פטור, מוכח דהוי מצוות עשה שהזמן גרמא, ולכך נשים פטורות. אבל בלבנה אטו הוי ליה מניעה מכח הזמן הוי המניעה מגוף המצווה שלא שייכא אז.

כלומר, מצוות עשה שהזמן גרמא היא רק במקרה שמעשה המצווה הוא אפשרי בכל עת, אלא שהתוקף הדתי שלה חל רק בזמן מסוים. לעומת זאת הלבנה עצמה משתנה והעילה לברכה קיימת רק בזמן חידוש הלבנה ולפני שהיא מתחילה להתקטן. ר"ש קלוגר משווה זאת לברכה על פרי חדש, שגם הוא משתנה מזמן לזמן, ובוודאי שאין מי שסבר לפטור נשים מברכת שהחיינו: "דאטו בפירי דלא שכיח רק בקיץ לא תהיה האשה מברכת על אכילתה או ראייתה שהחיינו כיון דהוי זמן גרמא שבחורף ליטנהו להנך פירות? זה ודאי אינו! כך הלבנה בכל חודש כמו הפירי בכל שנה ולכן כיוון דאין מניעה זו מכח גוף הזמן רק מכח הלבנה דבשעת חידוש מברכיין ובשעת חסרונה אין מברכיין". מטעם זה דחה את דברי המג"א והשל"ה. ובדומה כתב בשו"ת האלף לך שלמה (קצג). סברה דומה בהגדרת מצוות עשה שהזמן גרמא כתב המהר"ל דסקין (קונטרס אחרון, כו) וכן כתב הטורי אבן במגילה (כב), ועיין שו"ת יחוה דעת (ד,יח), וביביע אומר (ה,לו) שפרש את כל המקורות הנ"ל ועוד מקורות נוספים.

### סיכום

אע"פ שבפועל ברוב המקומות לא נהגו נשים לקדש את הלבנה כפי עדותו של השל"ה, נלענ"ד שנשים שחשקה נפשן לברך יכולות לברך את הלבנה - כפי דינא דגמרא ופירוש המאירי. וכדאי הוא הגאון ר' שלמה קלוגר, שהיה מגדולי המשיבים, לסמוך עליו.

הרב ר"ם הכהן:

Reem.hacohen@gmail.com

מייסודה של הסתדרות הפועל המזרחי בא"י. יוצא לאור ע"י מכון "צומת".

"שבת בשבתו" באינטרנט: zomet.org.il, למנוי באנגלית בדוא"ל נא לפנות ל: dan@zomet.org

עריכה: מכון "צומת" אלון שבות, גוש עציון 90433, טל' 02-9931442, פקס' 02-9931889

www.zomet.org.il zomet@netvision.net.il הוצאת העלון ניתמכת ע"י משרד החינוך והתרבות

להפצה ולמודעות מסחריות: גל אורן BSD

הבונים 11 רמת גן 51462, טל' 03-6133555, פקס' 03-6133699, דוא"ל dotan@go-bsd.co.il, הפצה: מקור ראשון 052-8908518 יוסי



# עלי ספר

## "אם נמות כל האדם..."

חקר היוחסין ותולדות המשפחות (גינאלוגיה) תופש מקום של כבוד בין עיסוקי הפנאי ומליוני אנשים ברחבי העולם מגלים בו עניין. התמחות מיוחדת היא חקר תולדות משפחות רבנים ואדמו"רים. הרבנים המפורסמים השתייכו למשפחות מיוחסות, והרבו להתחתן אלו באלו. במוסף שבת של "המודיע" מציג הרב נפתלי אהרן קשטיין מדור ותיק "לחקר היוחסין בישראל", ובו מחקרים מפורטים מאד על שלשלות יוחסין של גדולי ישראל.

לצורך בניית אילנות היוחסין נעזרים במגילות משפחתיות, בתעודות היסטוריות וגם במצבות עתיקות בבתי העלמין. מצבות הן מקור מידע אמין ומדויק, אם הן מצבות מקוריות ולא משוחזרות.

### עשר אצבעות

באחת מדרשותיו שיתף הרב יוסף דב סלובייצקי זצ"ל את הציבור בטרגדיה הלכתית, מקרה שבא לפניו. נערה גיורת צדק פגשה בחור יהודי שבא מרקע חילוני וחסר כל ידע ביהדות. היא קירבה אותו ליהדות והם השתדכו. הוא החל להתחקות על עקבות אבותיו ופקד את קבר סבו. שם ראה סמל מוזר על אבן המצבה: עשר אצבעות, כשהבונות והאצבעות הקדמיות יוצרות כמעט משולש. הוא התחיל להתעניין במשמעות הסמל ועד מהרה גילה שהוא כהן, וכידוע לפי ההלכה, כהן אסור בגיורת (דברי הרב עמ' קיז).

### סוגה ספרותית

המידע הרב האצור במצבות יצר סוגה ספרותית מיוחדת של "ספרי בתי עלמין", המתעדת מצבות בבתי קברות עתיקים. כל ספר מוקדש לבית קברות מסוים. כך "אבני זכרון" מוקדש לבית הקברות בפרנקפורט (5363 מצבות), "אבני אש" מתאר את בית העלמין של איזנשטט (1140 מצבות), "כתובות מבית העלמין היהודי העתיק בפראג" (237 מצבות) – שמו מעיד על מקומו, וחוברות "חלקת מחוקק" סוקרות חלקית את בית הקברות המיוחס בהר הזיתים. על פי רוב נסקרו בספרים רק מצבות השייכות לנפטרים ידועים או שהן מיוחדות בכיתוב שעליהן.

דוגמא נוספת היא ספר "מצבות שאלוניקי" (ירושלים תשכ"ג). בשני כרכיו מתועדים אלף



שמונה מאות חמישים ושמונה (1858) מצבות מתוך כמאה אלף מצבות שהיו בבית הקברות העתיק של שלוניקי. בזמן השואה נחרב בית העלמין ואבדו רבות ממצבותיו. הכתובות שעל גבי המצבות הועתקו על ידי האחים חיים ויצחק שמואל עמנואל בין שתי מלחמות העולם, ופורסמו בשני כרכים גדולים על ידי מכון בן-צבי. לספר מבוא נרחב לתולדות בית העלמין וביוגרפיה קצרה על אישים ידועים.

### 'נשבה ארון הקודש'

מתוך הספר הנ"ל בחרנו להעתיק כתובת של מצבה אחת לשם התרשמות מהנוסח המיוחד. מצבתו של הרב אהרן הכהן פרחיה (שפ"ז-תנ"ז 1697-1627), "רב הכולל" של העיר שלוניקי, בן למשפחה מכובדת – משפחת פרחיה – שמגירוש ספרד ועד היום לא פסקה בה שלשלת של רבנים וחכמים. ספרו המפורסם הוא שאלות ותשובות "פרח מטה אהרן", על שני כרכיו, שנדפסו באמסטרדם בשנת תס"ג (1703). כבוד גדול עשו לו במותו, כשהרבנים גזרו בו ביום תענית ציבור. וכך נוסח המצבה המחורז:

פה נגנז ארון קדש וכתוב זאת לזכרון  
 על אבן אדמת קדש אשר על הארון  
 חקיו ומשפטיו חידש לרוב כנחל קדרון  
 הוקבע לדור צום וקדש יום בו נאסף אהרן  
 הכהן ראשון לכל קדש לא נשאר בלתו אחרון  
 וממרחק מהררי קודש יספדוהו בשברון  
 כי נשבה ארון הקדש מרביץ תורה בכשרון  
 יסודתו כשרפי קדש צדיק ישמח וגם ירון  
 בבואו אל הקדש עם ישיני חברון  
 תנו את ארון הקדש בית מנוח לאהרן  
 המורה צדק מדבר קדש הרב הגדול מלך ויתרון  
 כמוהרר אהרן בכמוהרר חיים אברהם הכהן  
 פרחיה תנצבה נתבקש בישיבת העליון  
 כג שבט ש' לאמר לירושלים **תבנה** וגם תרון.

לרשימות נוספות גלשו בלוג "עם הספר" של ספריית הרמב"ם.

לקבלת חומר תורני מאוצרות ספריית הרמב"ם:  
[elboim\\_a@mail.tel-aviv.gov.il](mailto:elboim_a@mail.tel-aviv.gov.il)

## הגנים של הכהנים

**"וְאַתָּה וּבְנֵיךָ אֶתְךָ תִּשְׁמְרוּ אֶת-כְּהֻנַּתְכֶם...וְלִמְצִית לְפָרְכֶת...וְהָזֵר הַקָּרֵב יוֹמֵת" (במדבר יח, ז)**

**ספרי:** "מקום היה אחורי בית הכפורת ששם בודקין יחסי כהונה". מאז בטלה עבודת המקדש והתארכה הגלות, נוצר סימן שאלה על ייחוסם של הכהנים. יש שהטילו ספק בחזקתם, כמו המהרש"ם (אבן העזר רל"ה), שסבר שעלייתם ככהנים לתורה הינו מנהג בעלמא, וסבר שבמקרה של ספק בכהונה יש להקל בדיני אישות. המהרש"ל (יש"ש, חולין, ח, ד) הוסיף וציין, שזו הסיבה שאין נותנים חלה לכהן בזמננו אפילו אם הוא קטן שלא ראה קרי (כדעה שהביא הרמ"א, תנ"ז, ב).

מאידך כתבו פוסקים רבים, שהואיל ומוחזקים ככהנים, הרי יש לכך תוקף של דאורייתא, וכל עוד לא יוכח אחרת אין לערער על-כך, ומשום כך מברכים הכהנים על נשיאת כפיהם, וכן על פדיון הבכור, ואין בכך חשש ברכה לבטלה.

במחקר שבוצע בשנות ה-90 ע"י גנטיקאים ישראלים וסאינים יהודים, התברר בבדיקת כוהנים מעדות מגוונות- שגן מסוים, שקיים רק בכרומוזום הגברי Y התגלה ב-18.4% מהישראלים שנבדקו, בו בזמן שאותה גן נמצא רק ב-1.5% מהכוהנים שנבדקו, חזאת ללא הבדל בין העדות. מכאן הסיקו החוקרים, שכל הכוהנים הם צאצאים של אב אחד! עוד טענו, שכהן שהגן נמצא אצלו- הרי 98% שבאמת אינו כהן. אמנם הגן אמור שלא להימצא גם אצל פסולי כהונה, כגון חללים, כך שאין מכאן הוכחה לכשרותם, אולם גם בלי זה טוברים פוסקי זמננו שאין לסמוך על מחקרים מדעיים בכדי לשנות חזקתו של אדם (דעת כהן, ק"מ), כגון להתירו לגרושה על-סמך נוכחות אותו גן, או נתינת מתנות כהונה על-סמך היעדרו. עם זאת, סבר הגרש"א שתיאורטית יש אפשרות לסמוך הלכתית על הוכחות מדעיות, אם הדבר מוכח ומוסכם על כולם באופן מוחלט. בדרך כלל אין מוחלטות כזאת, ובאפשרותן רק להצטרף ראיות חזקות אחרות.

# בין קודש לחול

## לכרות את ה'הסדר' שיושבים עליו



השבוע 24 שעות כפול 7 ימים, לבין חייל ג'ובניק שמשרת במשך השבוע 9 שעות כפול 5 ימים. ועוד לא

ספרנו את חודשי המילואים. החשבונות הללו לא יובילו אותנו לשום מקום. צריך להסתכל על המכלול ועל התרומה לחברה ולמדינה.

אחרי הסיכול הממוקד שמתבצע כעת ל'הסדר' – מניין נגייס אנשי חינוך ורבנים שיהיו קשובים לצרכי הציבור? מהיכן נביא רבנים שמחברים לחברה הישראלית? אילו רבנים יחתנו אותנו ויפסקו לנו הלכה? מי ילמד תורה את הילדים שלנו? מי יתמודד בדור הבא על משרת

”שנתון אחד, בישיבה אחת. יראה הציבור וישפוט.”

הרב הראשי?

האם אנו רוצים לחזור לר"מים החרדים שלימדו את הדור הקודם בישיבות התיכונים? האם 1,800 העילויים החרדים הם שימלאו את תפקידי החינוך והרבנות במגזר הדתי לאומי ובחברה הישראלית כולה?

\*\*\*

נכון. יש בעיות בהסדר. יש בחורים שלא לומדים. יש בחורים שמתנשאים ומשתמשים בדת כקרום לחפור בה. יש לנו, בישיבות ה'הסדר', המון עבודה לעשות. עלינו לפעול במרץ כדי לטפל בבעיות החמורות הללו.

אבל, בעיות יש בכל מקום. באקדמיה, בצבא, במשרדי הממשלה, אפילו במערכת החינוך. האם בגלל הבעיות הללו צריך להשמיד להרוס ולאבד? שגינה בישיבות ההסדר ולא טיפלנו מספיק טוב בבעיות הללו. האם זו סיבה להעניש את המדינה בכך שלא יהיו ישיבות הסדר?

צריך לחוץ על ההסדר להתייעל. צריך לחוץ על ההסדר לנקות את האורוות. צריך לדאוג שהמסלול יהיה כמה שיותר טוב. אבל באותה עוצמה ונחישות, צריך גם לדאוג ולשמר את המסלול היקר והחשוב הזה.

\*\*\*

על כל ספורטאי שזוכה במדליה, צריך להשקיע בעוד אלף ספורטאים אחרים. על כל מדען שזוכה בפרס נובל, צריך להשקיע בעוד אלף מדענים אחרים. על כל ראש ישיבה ורב שכונה צריך להשקיע בעוד מאה אנשים אחרים. בנוגע לציבור החרדי – מבינים זאת היטב. לכן משאירים להם 1,800 בחורי ישיבה בכל שנתון. אבל מה יהיה עם הציבור שלנו? מי ישמור על הגחלת שלנו?

לתגובות וארות:  
benkodesh@gmail.com

את ההמלצה לעזוב את ההסדר קיבלתי אישית ממפקד בה"ד 1. סיימתי תפקיד כמפקד צוות וביקשתי העברה לגדוד מבצעי. המ"פ והמג"ד שלי המליצו, מפקד הבסיס סירב. 'בנסיבות אלו הברירה היחידה היא לעזוב את הישיבה', חתם המפקד ברמיזה עבה וברורה. הצדעתי ויצאתי.

אין לי טענות על עצם הסירוב, הוא היה לגיטימי ומובן. עם זאת, כאב לי מאוד היחס ששידר המפקד למסלול ה'הסדר'. האם יש רק תרומה אחת שניתן לתרום למדינה הזאת – שירות באורך של שלוש שנים? כל השאר לא רלוונטי?

יכולתי לוותר על מסלול ההסדר. האם בעקבות זאת הייתי תורם יותר למדינה? בעשרים השנים האחרונות זכיתי לעסוק בחינוך של בני נוער. כדי לחנך ולהשפיע צריך ללמוד הרבה ולהתפתח. אם הייתי שומע אז לעצתו של המפקד, לא היו בי את אותם מטעני תורה ודעת שקיבלתי בישיבה. האם החברה והמדינה באמת היו מרווחות מכך שהייתי משלים ארבע שנות קצונה?

\*\*\*

לא אמנה כאן את מעלותיו ופירותיו המרובים של מפעל ה'הסדר'. במקום זאת אציג חלק מחברי המחזור שבו למדתי בישיבת הר-עציון. שנתון אחד, בישיבה אחת. יראה הציבור וישפוט.

יש לנו במחזור ראש ישיבה תיכונית ברעננה, וראש אולפנא בצפת. יש לנו את אחד מראשי ישיבת ההסדר 'פתח תקוה' המתחדשת, ואת הרב חיים נבון, רב קהילה ורב פעילים. יש לנו רב של היישוב החילוני כפר סירקין ורב בכפר חסידים. יש לנו רב שעלה בילדותו ברגל מאתיופיה ומכהן כיום כרב של קהילה ישראלית. יש לנו מחנך נערץ ומשפיע באופקים, ומנהל תיכון בבאר שבע. והרשימה עוד ארוכה...

אני משער שההמלצה ממפקד בה"ד 1 לעזוב את ה'הסדר' הייתה מופנית גם לחברי המוזכרים למעלה. האם המדינה והחברה שלנו הפסידה מכך שהם בחרו במסלול ההסדר? האם החבורה המופלאה הזאת תורמת למדינה פחות מחבריהם ששירתו 36 חודשים?

תיאורטית, ניתן לשרת 36 חודשים ולאחר מכן ללמוד בישיבה. תיאורטית כן, מעשית לא. ארבעים שנות ניסיון של מסלול ההסדר מלמדות, שלמעט מקרים בודדים וחריגים, זה לא עובד. אחרי 36 חודשי שירות, מעטים מסוגלים להתיישב 5-6 שנים רצופות וללמוד תורה ברצינות וביסודיות.

\*\*\*

אם מתחילים עם חשבונות שירות אפשר גם השוות בין חייל הסדר קרבי שמשרת במשך



# קצר ולשולחן

## "ופצתה האדמה את פיה"

קרח חכם היה, ורצה לקיים מצוות לפי שכלו והבנתו בעולם הזה, בכך התריס נגד תורת ה', כפי שטען "טלית שכולה תכלת מה היא שתהא פתורה מן הציצית?"

התוצאה לתפיסה הכפרנית היא שהאדמה, "הטבע" בלעה אותו ואת בניו, והם נשארו מכוסים עמוק בטבע, **באדמה**, רחוק מאור ה'.

דומה לכך מצינו במתן תורה. "א"ר אבדימי: מלמד שכפה עליהם **הר** כגיגית". אע"פ שעם ישראל הסכים לקבל תורה ואמר נעשה ונשמע, בכל זאת הקב"ה "כפה עליהם" דרך ההתגלות בקולות וברקים כדי להעמיק ולחדד את ההבנה שהתורה אלוקית. המסר היה אם כן, אם לא תחיו את התורה



כתורה אלוקית **יכפה עלכם הר כגיגית!** תשארו בתחום "הטבע" המקביל ל"ופצתה האדמה את פיה" (דברות קדש לאדמו"ר מבעלזא).

עם זאת, מובא במדרש שלעתיד בני קרח יעלו מן הארץ, על כן שמחו בני קרח כאשר טבעו שערי המקדש. שרו ואמרו: מי שיבקש (ויעלה) שערים אלו יבקש גם אותנו. (מדרש על מזמור לאסף באו גויים בנחלתך, נחל אשכול, החיד"א).

לעתיד לבא יבקש ה' את בני קרח, וסוד עלייתם של בני קרח מן הארץ בזמן הגאולה הוא שגם בשכל האנושי הטבעי הפשוט חבוי אור אלוקי, ובזמן הגאולה מתברר שאפילו **הארץ** מלאה דעה את ה'.

## שיח ושיג תגובות קוראים

אני מבקשת להתייחס ל'דרשת הדופי' אשר כתב הרב ישראל רוזן על מרים, אשר 'מסקנתה' היתה כי מרים היתה בדרגת הנבואה הגבוהה ביותר מבין האחים.

והנה, מתברר כי כתיבת "דברי תורה" בסגנון זה על מרים אינה דבר תיאורטי, אלא כבר הקדימוהו לרב רוזן אחרים בפועל ממש... כך בספר "שבע אימהות", שיצא לאור בשנת 2010, מקדמת יוכי ברנדס לכל אורך הפרק על מרים את התפיסה שדמות זו הייתה כביכול שוות-דרגה למשה רבנו בנבואה. לדבריה, הפסוק המבטא את טיעונה של מרים, שה' דיבר גם עימה ועם אהרן, ולא עם משה בלבד, הוא "שריד נדיר של מחאה נשית ישירה". מרים "הכריזה בקול רם שהיא גדולה, בדיוק כמו משה" (עמ' 158). לשיטתה, סיפור זה סופר בידי הנשים, ושריד ממנו בלבד נכנס למקרא, מתוך המגמה שלא להאדיר יתר על המידה דמויות נשים ונשים נביאות.

מובן מאליו שהתפיסה המחשיבה את מרים כשווה למשה רבנו בנבואה, או בדרגה גבוהה ממנו, ניצבת בסתירה מוחלטת למוחזר בתורה עצמה.. כמוכן ש'דרשת הדופי' וכן ספרה של ברנדס נמנעים מלהזכיר עניין זה. כמו כן, התפיסה שדרגתו של משה רבנו בנבואה לעולם תהיה הגבוהה ביותר מבין הנביאים, נקבעה כאחד מעיקרי האמונה היהודית.

עם זאת, חיוני להזכיר כי במדרש התימני "מאור האפלה" לרבנו נתנאל בן ישעיה, שנתחבר בראשית המאה הארבע-עשרה, מובאת דרשה המטעימה כי דרגתה של מרים בנבואה הייתה שווה לזו של אהרן. כן יש לציין כי לפי הנאמר ב"מדרש אספה", הייתה מרים שווה למשה ולאהרן בגדולה, ששלושתם היו פרנסים טובים לישראל.

יעל לזין



# נקודת מבט

## מחלוקת פנים-מחנאית

"כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים ושאיינה לשם שמים אין סופה להתקיים איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמיאי ושאיינה לשם שמים זו מחלוקת קרח וכל עדתו" (אבות ה,טז)

### מחלוקת לוהטת שהוכרעה

בשבועות האחרונים גאתה מחלוקת פנים-מחנאית בבית-היהודי התורני והפוליטי. זירת המחלוקת: הבחירות הקרבות לרבנות הראשית אשר אמורות להתקיים בקרוב. אגב, כבר ציינו במדור זה שתוקף הארכת כהונתם של הרבנים הנוכחיים יפוג בדיקו ב...ט. באב. אולי כאן שפון-טמון רמז להיבט ה'חורבני' של המחלוקת אם אכן 'סופה להתקיים', וכדלהלן. מכל מקום, הריב הרבני הפנים-מחנאי הפך לנושא הגידוש בכל שיחת מסדרון ובכל קרן רחוב בכיכר השוק הדתי-לאומי.

כידוע, התלהט ויכוח סביב מועמדותו של **הרב דוד סתו**, מראשי רבני 'צוהר', ומתנגדיו מקרב המחנה הוציאו 'חוזה' לכרות את כשירותו, ויהי מה. הם לא הציגו מועמד ריאלי נגדי, וניהלו 'קמפיין' שלילי-פסילתי. לחצים לא-מתונים, משני הצדדים, הפועלו על ח"כ 'רבית היהודי', וסיעה זו זכתה לקיתונות של רותחין וצוננין תקשורתיים בטענה מדוע איננה מקבלת החלטה? להיכן נעלמה וכיצד נאלמה? והנה, תוך כדי כתיבת השורות (שנכתבות הפעם ביום א' ולא במוצ"ש) הבית היהודי חדל לפסוח על שתי הסעיפים, יצא מעמיתותו והביע תמיכה ברב סתו.

### 'שמרנות' מול 'היפתחות'

יכולתי לפטור את הנושא בקלות ולהפטיר במשיכת כתף: "נו, ריב משפחתי קלאסי; מחלוקת אחים; זה יעבור להם והזמן יעשה את שלו". ואכן, תוך שבועיים-שלושה הזמן עשה את שלו ותשקוט(?) הארץ. אבל לא! המחלוקת שהתגלעה היא שרשית ועמוקה, ובעקרו רחבה וחובקת נושאים רבים. מדובר במחלוקת בלב הציבור הרבני והתורני הדתי-לאומי סביב **'שמרנות' או 'פתיחות'** במכלול נושאי דת ומדינה. ניתן גם להציב כותרת משנה לדיון זה, כנגזרת מדילמת ה'שמרנות או הפתיחות', והיא: האם בנושאים אלו, ובחירת רב ראשי בכללם, מגמת פנינו היא **רוממות המחנה הדתי** ודאגה לצרכיו ולמשאלותיו, או שמא נעדיף **הפניית מבט לכלל ישראל** מחוץ למחנה – המסורת וההיחלופי?

הרב דוד סתו שייך לפלג הלא-שמרני, המפנה מבט לציבור הרחב, ו'רבני צוהר' יוכיחו! ה'שמרנים' קידשו נגדו מלחמה וחיטטו למצוא באמצעותו אי-שם אי-פעם שמץ של פסול. גם אם הפעם, בסוגיית המועמדות לרב הראשי, הוכרע הדיון במסדרונות 'בית היהודי' (כך תקוותי), **אני צופה מהדורות חוזרות של מחלוקת מעין זו בכל נושא בעל זיקה לסוגיות דת ומדינה**. וכדי שלא לפתוח פה לשטן לא אנבא ולא אעלה דוגמאות לכך...



אני צופה מחלוקת תורנית פנים-מחנאית בכל נושא הקשור לדת ומדינה

המחלוקת (שחלפה?) בסוגיית המועמדות לכהונת הרב הראשי היתה סביב השאלה 'מהו רב ראשי? הללו סבורים כי הגדרת התפקיד הוא לשמש בקודש כ'ראש הרבנים', המרום מכולם, ובעל סמכות-על הלכתית-תורנית. ליבם יוצא **נוסטלגית ל'כסאו של הרב קוק**, וכמיהתם לראות ברב הראשי 'איש על העדה אשר יצא לפניהם ואשר יבוא לפניהם' (במדבר כז, טז-יז) בהלכה ובאגדה ובהנהגת הציבור. הפלג האחר, המואשם ב'פתיחות', מזהה כי השתנו התנאים; אין סיכוי שגדולי ישראל הסמכותיים ביותר ישובו בכורסאות הרבנים הראשיים ואפילו לא חברי מועצתה (ולו בשל תהליך הבחירה). פלג תורני זה סבור כי יעדו של הרב הראשי הוא **להנגיש את התורה ומצוותיה, ואת עולמה של היהדות, חווייתיה ואתגריה, לכלל הציבור**, ולא להתמקד בשירותי פסיקה או דרשות לרבנים ולאברכים. מנקודת מבט זו יכול לעמוד בראשה מי שניחן בכישורים אלו, גם אם הוא מודע שיש בעל-סמכה גדולים הימנו. זה הרב סתו!

### הבית היהודי הפתוח

מפלגת 'בית היהודי' קמה וגם ניצבה על ברכי גישת הפתיחות. הפלג התורני השמרני-טרחני איננו קורא אל נכון את המפה הפוליטית, ואיננו מוכן להודות בעובדה ניצחת-מנצחת זו. לפיכך, חוששני כי מחלוקת זו סופה להתקיים, ולונק עלינו בכל נושא דתי-עתידי. עצתי אמונה: תנו לפרנסי 'בית היהודי' נושאת דגל הצינונות הדתית – להתנהל בסוגיות אלו כהבנתם, ללא לחצי רבנים וללא הטלת מרות דווקנית.

\*\*\*

פרשנים ודרשנים רבים נזקקו לשאלה על דברי המשנה במסכת אבות שצוטטה בראש המדור: "איזוהי מחלוקת שאינה לשם שמים – זו מחלוקת קורח ועדתו", ולמה לא נאמר מחלוקת **'קרח ומשה'**? התשובה הדרשנית המפורסמת (ומצאתי שכך העיר המלבי"ם וכמדומה שגם בתורת החסידות) היא שמחלוקת כזו, שאינה ראויה, מאופיינת במאבק פנים-מחנאי, "קרח ועדתו". גם כשיש יריב חיצוני הם מתכתשים בתוכם...

ומה פשר הצינון הניתן למחלוקת "שאינה לשם שמים שאין סופה להתקיים", והלא לכאורה שבח שנו כאן? לפי דרכנו הדרשנית למדנו שיש תקוה כי מחלוקת פנים-מחנאית, קשה ככל שיהיה, תחלוף מן העולם, ולא תתקיים. הציבור יודע להכריע גם אם תלמידי חכמים מתנצחים...

(נכתב יום א' לפרשת קורח)

## מבצעי חודש הספר העברי

### תקליטור תחומין 4

כולל 32 כרכי תחומין א-ל"ב, חדש - שמירת שבת כהלכתה, חדש - ספריית המשפט העברי בעריכת פרופ' נחום רקובר (כולל חוק לישראל), ספרי רפואה והלכה (כולל אסיא, אינציקלופדיה רפואית הלכתית נשמת אברהם), ספרי הרב ישראל

250 ₪ 380 ₪

שדרוג תקליטור תחומין 3 + 99 ₪



70 ₪ לכרך

1,199 ₪ 798 ₪

חדש

תחומין ל"ג ושאר כרכי תחומין תחומין א-ל"ג

המחיר כולל דמי אריזה ומשלוח ובתוקף עד ר"ח מנחם אב תשע"ב

להזמנות: 02-9932111 ובאתר מכון צומת: www.zomet.org.il

